

POSTANOWIENIE

Dnia 12 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło (przewodniczący)

SSN Zbigniew Myszka (sprawozdawca)

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa R. G.

przeciwko A. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w B.

o ryczałty za noclegi na skutek skargi o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z dnia 17 listopada 2015 r. sygn. akt IX Pa (...),

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 12 kwietnia 2018 r.,

zażalenia strony pozwanej i zażalenia powoda na wyrok Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K.

z dnia 5 września 2017 r., sygn. akt IX Pa (...),

uchyla zaskarżony wyrok w pkt. 2 i sprawę w tym zakresie przekazuje Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

Pozwana A. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B. w dniu 9 lutego 2017 r. wniosła skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z dnia 17 listopada 2015 r., sygn. akt IX Pa (...), oddalającego jej apelację od wyroku Sądu Rejonowego w S. z dnia

29 września 2014 r., sygn. akt. V P (...), zasądającego od pozwanej na rzecz powoda R. G. łączną kwotę 18.248,56 zł wraz z odsetkami tytułem ryczałtów za noclegi w transporcie międzynarodowym w okresie od 1 czerwca 2010 r. do 26 lutego 2011 r. W uzasadnieniu skargi twierdziła, że zarówno wyrok Sądu Okręgowego, jak i poprzedzający go wyrok Sądu Rejonowego, zostały wydane na podstawie aktu normatywnego niezgodnego z konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową, bo o takiej niezgodności orzekł Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 24 listopada 2016 r., K 11/15.

Sąd Okręgowy w K. IX Wydział Pracy wyrokiem z dnia 5 września 2017 r. w punkcie pierwszym wznowił postępowanie zakończone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie IX Pa (...) oraz w punkcie drugim uchylił zaskarżony wyrok oraz poprzedzający go wyrok Sądu Rejonowego w S. z dnia 29 września 2014 r., sygn. akt V P (...), i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w S., pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania.

Sąd ten uznał skargę za zasadną w związku z wydaniem przez Trybunał Konstytucyjny wyroku w sprawie K 11/15, w którym orzekł, że „art. 21a ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców w związku z art. 77⁵ § 2, 3 i 5 k.p. w związku z § 16 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (także w związku z § 9 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju) w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do kierowców wykonujących przewozy w transporcie międzynarodowym, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”. Na gruncie tego wyroku Trybunału, żądanie należności z tytułu ryczałtów za noclegi nie może być kotwiczona wprost w przepisach przewidzianych dla typowej podróży służbowej i świadczeń gwarantowanych z tego tytułu zatrudnionym w państwowej lub samorządowej jednostce budżetowej, czyli w przepisach wykonawczych do art. 77⁵

§ 2 k.p. Równocześnie, wydane po wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 24 listopada 2016 r. orzeczenia Sądu Najwyższego nie są jednolite, który przyjmuje z jednej strony przyjęto, że wyrok Trybunału nie wyłączył w pełni regulacji z art. 77⁵ k.p., dlatego kierowcy mogą domagać się ryczałtów za noclegi (wyrok z 21 lutego 2017 r., I PK 300/15), a z innej strony, że regulacja ta nie obowiązuje w odniesieniu do kierowców (wyrok z dnia 14 lutego 2017 r., I PK 77/16). Wobec powyższego, w ocenie Sądu rozpoznającego skargę, Sąd pierwszej instancji przy ponownym rozpoznaniu sprawy powinien ustalić, stosując zasadę kontradiktoryjności, czy spanie w kabinie samochodowej stanowiło zapewnienie powodowi właściwego noclegu, a jeśli tak, to czy powodowi należą się inne koszty wynikające z takiego noclegu.

W zażaleniu w odniesieniu co do punktu drugiego wyroku skarżąca zarzuciła naruszenie przepisów postępowania: 1/ art. 412 § 2 oraz art. 386 § 4 k.p.c. przez błędne zastosowanie w sytuacji, gdy art. 412 § 2 k.p.c. nie może stanowić samoistnej podstawy do uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji, gdy postępowanie podlega wznowieniu na etapie postępowania drugoinstancyjnego, a ponadto w sprawie nie zachodziły żadne z przesłanek art. 386 § 4 k.p.c. do uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, ponieważ sąd pierwszej instancji rozpoznał istotę sprawy, a rozstrzygnięcie o roszczeniu powoda i wydanie wyroku nie wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, 2/ art. 328 § 2 w związku z art. 406 i 391 § 1 k.p.c. przez niezastosowanie i niewyjaśnienie podstawy prawnej wydanego wyroku. Wskazując na powyższe wniosła o uchylenie orzeczenia w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K. oraz o zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Zażalenie wniósł również powód, w którym zarzucił naruszenie art. 386 § 2, 3 i 4 k.p.c. przez uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 17 listopada 2015 r. oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego w S. z dnia 29 września 2014 r. i przekazania sprawy temu Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania, podczas gdy nie było podstaw do wydania orzeczenia kasatoryjnego.

Powód o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w zaskarżonym zakresie i zasądzenie od skarżącej na jego rzecz kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenia były uzasadnione, jakkolwiek Sąd drugiej instancji nie orzekał na podstawie dyspozycji art. 386 § 2,3 i 4 k.p.c., ale - co wynika z końcowej części uzasadnienia - wyraźnie nawiązał do art. 412 § 1 i 2 k.p.c., które zastosował błędnie. W tym zakresie wnoszący zażalenie pozwany trafnie zarzucił (w uzasadnieniu) naruszenie art. 412 § 1 i 2 k.p.c., które obligują do rozpoznania sprawy na nowo w granicach, jakie określiła podstawa wznowienia (§ 1), ale przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie (art. 405 k.p.c.). Sąd ten po rozpoznaniu sprawy na nowo może wydać jedno z orzeczeń, o których mowa w art. 412 § 2 k.p.c. Pośród wymienionych w tym przepisie orzeczeń nie ma możliwości uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji, a jedynie możliwość uchylenia zaskarżonego wyroku i (koniunkcja) odrzucenia pozwu lub umorzenia postępowania. Konkretnie rzecz ujmując, uchylenie wyroku na podstawie art. 412 § 2 k.p.c. nie ma na celu i nie może zmierzać do przekazania sprawy do „ponownego” rozpoznania sądowi pierwszej instancji, ale może wymagać zakończenia sprawy z przyczyn wykluczających jej merytoryczne rozpoznanie w przypadkach potencjalnie wymuszających odrzucenie pozwu lub umorzenia postępowania. Po wznowieniu postępowania Sąd, który wydał zaskarżony wyrok (art. 405 k.p.c.), rozpoznaje sprawę na nowo w granicach, jakie określa podstawa wznowienia i w tym jego stadium, którego skarga dotyczyła, ale bez możliwości uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji. Taka opcja była dopuszczalna dawniej na gruncie aktualnie nieobowiązujących (uchylonych) art. 403 § 3 w związku z art. 412 § 3 k.p.c.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji na podstawie 394¹ § 2 i 3 w związku z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c., co obliguje Sąd drugiej instancji do merytorycznego rozpoznania sprawy na nowo, z uwzględnieniem jego własnych poglądów zawartych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku oraz w nawiązaniu do dorobku judykatury Sądu Najwyższego w tym kontrowersyjnym

zakresie.

r.g.